

Sygn. akt III AUa 46/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

SSA Joanna Baranowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 września 2015 r. w Ł.

sprawy **K. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę

na skutek apelacji K. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 26 listopada 2014 r. sygn. akt VI U 1193/14

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego

i przyznaje K. G. prawo do emerytury od (...) r.

Sygn. akt III AUa 46/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18.07.2014 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił K. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku z uwagi na nieudokumentowanie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu przedmiotowej decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony pierwsze zatrudnienie podjął po odbyciu zasadniczej służby wojskowej w związku z powyższych niniejszy okres nie został zaliczony do stażu pracy w szczególnych warunkach. Na potwierdzenie niniejszego stanowiska organ rentowy przywołał stanowisko zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013 r., II UZP 6/13 zgodnie, z którym okres odbywania zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, o ile ubezpieczony po zakończeniu służby zostaje zatrudniony w tych samych warunkach przez pracodawcę, u którego był zatrudniony w chwili powołania do służby wojskowej.

Odwołanie od decyzji złożył K. G.. Ubezpieczony podniósł, że żąda zaliczenia do szczególnego stażu pracy okresu odbywania służby wojskowej, gdyż w ciągu 30 dni po jej zakończeniu podjął zatrudnienie w zawodzie wyuczonym w czasie pełnienia tej służby.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości z przyczyn tożsamyh z tymi, które wskazano w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2014 roku Sąd Okręgowy w Płocku oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Wydając przedmiotowy wyrok, sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne.

K. G., urodzony (...), w dniu 17.08.2012 r. złożył w organie rentowym po raz pierwszy wniosek o emeryturę w obniżonym wieku.

Decyzją z dnia 30.08.2012 r. organ rentowy odmówił przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia z uwagi na brak wymaganego stażu szczególnego.

W dniu 06.09.2012 r. odwołujący się złożył wniosek o emeryturę pomostową i decyzją z dnia 13.09.2012 r. przyznano mu prawo do tego świadczenia od 18.08.2012 r.

Następnie dnia 30.06.2014 r. ubezpieczony złożył ponownie wniosek o emeryturę w obniżonym wieku, domagając się zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej od 24.04.1970 r. do 10.04.1975 r. do szczególnego stażu zatrudnienia. We wniosku powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013 roku oraz załączył odpis ksiąteczki wojskowej.

ZUS uznał za udowodnione na dzień 01.01.1999 r., 25 lat okresu składkowego uzupełnionego pracą w rolnictwie oraz 14 lat 1 miesiąc i 22 dni okresu szczególnego stażu pracy i zaskarżoną decyzją z dnia 18.07.2014 r. odmówił wnioskodawcy prawa do wnioskowanego świadczenia.

Ubezpieczony w okresie od 24.04.1970 r. do 10.04.1975 r. pełnił długoterminową służbę wojskową. Przed jej pełnieniem nie był nigdzie zatrudniony, a po jej zakończeniu podjął z dniem 07.05.1975 r. pracę w (...) w M. na stanowisku kierowcy autobusu, który to okres organ rentowy zaliczył do okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie K. G. nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji ubezpieczony nie spełnił przesłanki stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynikającej z treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Czyniąc rozważania w przedmiotowym zakresie, Sąd Okręgowy powołał się również, na treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy powołując się na przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że ze złożonych w sprawie dokumentów wynika, iż odwołujący ukończył już 60 lat życia, nie jest członkiem OFE oraz legitymuje się wg stanu na dzień 01.01.1999 r. 25 – letnim ogólnym stażem ubezpieczeniowym. W ocenie Sądu pierwszej instancji, odwołujący nie udowodnił natomiast 15- letniego szczególnego stażu pracy, a jedynie 14 lat, 1 miesiąc i 22 dni.

W poczynionych rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy odnosząc się wprost do żądania wnioskodawcy, zaliczenia do szczególnego stażu ubezpieczeniowego okresu odbywania służby wojskowej, wskazał, że okres ten, tj. od 24.04.1970 r. do 10.04.1975 r. nie może zostać zaliczony. Sąd Okręgowy ustalił, że przed pełnieniem służby wojskowej odwołujący nigdzie nie pracował, nie wykonywał, więc tym samym pracy w warunkach szczególnych. Pierwszym zatrudnieniem była natomiast podjęta w dniu 07.05.1975 r. praca w (...) na stanowisku kierowcy autobusu. Na poparcie przedmiotowego stanowiska Sąd Okręgowy przywołał pogląd z orzecznictwa zgodnie, z którym okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko

okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.05.2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140). Sąd pierwszej instancji zwrócił jednocześnie za Sądem Najwyższym uwagę, że stan faktyczny zrealizowany przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, pociągający za sobą dany skutek prawny, należy oceniać według dotychczasowych przepisów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2010 r. I UK 333/09, niepublikowanym). Sąd Okręgowy zauważył, że ubezpieczony odbywał służbę wojskową w okresie 1970–1975 r., a więc pod rządami ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 108 ust. 1 w/w ustawy, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U.1968.44.318) Zakład pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, jest obowiązany niezwłocznie zatrudnić go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszerogowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy. Stosownie do § 5 ust. 1 wskazanego rozporządzenia żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

W ocenie Sądu Okręgowego, odwołujący po zakończeniu służby wojskowej podjął pierwsze zatrudnienie, nie powrócił zatem do pracodawcy, u którego był zatrudniony przed powołaniem do służby. Zatem w sytuacji odwołującego, okres pełnienia służby wojskowej nie może zostać zaliczony do szczególnego stażu ubezpieczeniowego. Odwołujący zdaniem Sądu pierwszej instancji, nie udowodnił wymaganego prawem 15 – letniego szczególnego stażu, a więc nie jest uprawniony do wcześniejszych świadczeń emerytalnych. na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości apelacją ubezpieczony, zarzucając, naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i nie zastosowanie przepisów uprawniających do nabycia wcześniejszej emerytury, niewłaściwą interpretację ustalonego w sprawie orzecznictwa Sądu Najwyższego i w końcu pomylenie zasadniczej służby wojskowej ze służbą wojskową długoterminową.

Motywuując podniesione zarzuty, apelant wywodził, że sporny okres odbywania służby wojskowej Sąd pierwszej instancji traktował jako zasadniczą służbę wojskową, podczas gdy ubezpieczony w okresie od 24.04.1970 r. do 10.04.1975 r. odbywał długoterminową służbę wojskową, która była służbą ochotniczą mającą na celu przygotowanie specjalistów do obsługi skomplikowanego sprzętu wojskowego. Następnie zaś, w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby podjął zatrudnienie w szczególnych warunkach w zawodzie wyuczonym w okresie służby wojskowej.

W konkluzji apelacji wnosił służba o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury, liczonej od daty złożenia wniosku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna, skutkując zamianą zaskarżonego wyroku.

Okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy, pozostają bezsporne w związku z czym sąd drugiej instancji ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji przyjmuje za własne dla potrzeb rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym.

Fakt, przyznania i zrealizowania prawa do emerytury pomostowej nie stoi na przeszkodzie ustalenia spełnienia przesłanek nabycia także prawa do emerytury w obniżonym wieku, z uwagi na dopuszczalność wielokrotnego

wypełniania przesłanek warunkujących nabycie tegoż prawa, regulowanych w różnych aktach prawnych (patrz - SN uchwała z 4 lipca 2013 r II UZP 4/13; z 7 maja 2015 r (...) 3/15 /legalis/).

Rozpoznawany w sprawie wniosek, był też w istocie wnioskiem o ponowne rozpoznanie wniosku o emeryturę w niższym wieku (art.114 ust.1 ustawy emerytalnej) spełniającym, jak uznał organ rentowy, warunki formalne i został rozpoznany merytorycznie.

Wobec powyższego, przechodząc do dalszej analizy, szczególności podstaw faktycznych wniosku, stwierdzić należy, iż w sprawie, nie było sporu co do tego, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, wskazane w przepisach art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz §§ 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poza przesłanką stażu szczególnego, poza przesłanką stażu szczególnego. Albowiem przy wymaganym 15 letnim okresie stażu szczególnego, ubezpieczony wykazał jedynie okres 14 lat 1 miesiąca i 22 dni takiej pracy. W związku z powyższym do spełnienia przesłanki stażu szczególnego, brakowało ubezpieczonemu 10 miesięcy i 8 dni wykonywania pracy w szczególnych warunkach, który to okres K. G. wnioskował uzupełnić okresem służby wojskowej, odbywanej przed podjęciem zatrudnienia.

Ustalenia faktyczne, poczynione w niniejszej sprawie przez sąd pierwszej instancji, nie pozostawiają wątpliwości co do tego, że ubezpieczony został wcielony do służby wojskowej dnia 24 kwietnia 1970 roku, przed ukończeniem 18 roku życia oraz przed podjęciem pierwszego zatrudnienia i odbywał długoterminową służbę wojskową do 10 kwietnia 1975 roku. W okresie służby wojskowej zdobył zawód kierowcy zawodowego. Po zwolnieniu ze służby wojskowej, w ciągu 30 dni od zwolnienia, w dniu 7 maja 1975 roku podjął pracę jako kierowca autobusu o liczbie miejsc powyżej piętnastu, który to okres pracy został zaliczony przez organ rentowy jako okres pracy w szczególnych warunkach uprawniający do nabycia emerytury w obniżonym wieku.

W świetle powyższych okoliczności faktycznych, nie ma racji tak organ rentowy jak i sąd pierwszej instancji, odmawiając zaliczenia okresu służby wojskowej odbywanej przed podjęciem zatrudnienia jako okresu uprawniającego do nabycia emerytury w obniżonym wieku.

Problematyka kwalifikacji niezawodowej służby wojskowej była wielokrotnie analizowana w judykaturze. Dla przypomnienia wystarczy w tym miejscu odwołać się do treści uchwał Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 roku II UZP 6/13 oraz z 2 lipca 2015 roku III UZP 4/15 /legalis/, powtarzając za nimi, że czas niezawodowej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art.108 ust.1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 roku) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, stosownie do treści art.184 w związku z art.32 ust.1 ustawy o emeryturach i rantach z FUS. Sąd Najwyższy zajmował już także stanowisko, odnośnie kwalifikacji okresu niezawodowej służby wojskowej odbywanej we wskazanym okresie przez osobę, która do służby wojskowej została wcielona przed podjęciem zatrudnienia a w okresie służby wojskowej nabyła kwalifikacje zawodowe pozwalające na wykonywanie pracy na stanowisku kwalifikowanym jako wykonywanie pracy w szczególnych warunkach i podjęła wykonywanie takiej pracy przed upływem 30 dni od zwolnienia ze służby wojskowej. W wyroku wydanym 5 sierpnia 2014 roku w sprawie IUK 442/13 /legalis/ Sąd Najwyższy stwierdził, odwołując się również do treści przepisów art.2, art.32 ust.1 i art.67 ust.1 ustawy zasadniczej, że czas zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym (art.184 w związku z art. 32 ust.1 ustawy emerytalnej) także wtedy, gdy żołnierz przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej nie był zatrudniony, ale po zwolnieniu z tej służby w ciągu 30 dni podjął zatrudnienie i pracował w szczególnych warunkach. Gdyż, brak zatrudnienia przed służbą wojskową nie jest cechą, która dostatecznie usprawiedliwiłaby zróżnicowanie sytuacji prawnej ubezpieczonych w zakresie nabywania przez nich uprawnień emerytalnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Przeniesienie powyższego, na okoliczności rozpoznawanej sprawy, zgodnej w podstawie faktycznej ze sprawą omawianą powyżej, dla potrzeb rozpoznania sprawy, praktycznie pozwala na ograniczeniu dalszych wywodów do stwierdzenia, iż sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela i przyjmuje na potrzeby jej rozstrzygnięcia argumentację wyrażoną w wyroku I UK 442/13. Podzielając wskazany pogląd, należy jednak stanowczo podnieść i powtórzyć za Sądem Najwyższym, że dotyczy on sytuacji atypowej, sytuacji w której ubezpieczony nie pozostawał w zatrudnieniu przed wcieleniem do służby wojskowej. Co nie oznacza, w ocenie sądu w niniejszym składzie, dopuszczalności przenoszenia powyżej reguły na sytuację, w której ubezpieczony był zatrudniony przed rozpoczęciem służby wojskowej, tyle tylko, że nie w warunkach szczególnych a po zakończeniu służby wojskowej podjął w ustawowym terminie, zatrudnienie w warunkach szczególnych.

Długoterminowa służba wojskową jaką odbywał ubezpieczony, podlega jako służba niezawodowa takiej samej kwalifikacji prawnej jak zasadnicza służba wojskowa a okres jej pełnienia przed 31 grudnia 1974 roku był w zupełności wystarczający do uzupełnienia brakującego okresu stażu szczególnego.

Z uwagi jednakże na treść argumentacji apelacji jak i fakt zwolnienia ze służby wojskowej w dniu 10 kwietnia 1975 roku, czyli już po 31 grudnia 1974 roku, wyjaśnić należy, iż analiza przepisu art.108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony musi uwzględniać tak zmiany treści tego przepisu jak i w konsekwencji zmiany w treści przepisów wykonawczych, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r Nr 44 poz.318 ze zmianami). Cezura osadzana na 31 grudnia 1974 roku, wynika bowiem z tego, że z dniem 1 stycznia 1975 roku weszła w życie, nowela art.108 ustawy (Dz. U. Nr 24 poz.142) zawierająca w ust.2 delegację do uregulowania w rozporządzeniu sytuacji między innymi osób, które nie były zatrudnione przed wcieleniem do wojska. Treść rozporządzenia z 22 listopada 1968 roku w brzmieniu obowiązującym od 4 kwietnia 1975 roku, czyli w brzmieniu obowiązującym w dacie zakończenia służby wojskowej przez K. G. w § 5 ust.1 wskazywał już wprost na wliczenie czasu odbywania służby wojskowej także „w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie a § 7 ust.1 rozciąga powyższy skutek, także na tych ubezpieczonych, którzy przed wcieleniem do wojska nie byli zatrudnieni, ale podjęli zatrudnienie w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby nawet bez skierowania z właściwego urzędu.

Powyższe, przy uwzględnieniu także § 1 rzeczonego rozporządzenia, obejmującego regulacją żołnierzy zwalnianych ze służby (również długoterminowej), dostatecznie uzasadnia przyjętą powyżej kwalifikację spornego okresu, niezależnie od uprzednio przywoływanej argumentacji i orzeczeń dotyczących subsumpcji stanu faktycznego pod stan prawny obowiązujący do 31 grudnia 1974 roku.

Uznając spełnienie, też przesłanki stażu szczególnego, sąd drugiej instancji uwzględniając treść przepisu art. 129 i art.133 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od (...) roku czyli od pierwszego dnia miesiąca w którym został złożony wniosek o ponowne przyznanie prawa do emerytury. Sąd, mimo wskazanej odmiennej wykładni prawa materialnego, nie znalazł bowiem podstaw do przypisania organowi rentowemu błędu przy rozpoznawaniu pierwszego wniosku o emeryturę w niższym wieku, wniosku z roku 2012. Mimo bowiem, tego, że co do zasady pojęcie błędu organu rentowego obejmuje także błędną wykładnię prawa materialnego, to jednak w okolicznościach niniejszej sprawy, gdzie dla ukształtowania właściwej praktyki na tle stosowanych regulacji, konieczna była wielokrotna ingerencja Sądu Najwyższego, nie ma przesłanek do stwierdzenia wypełnienia przesłanki z art.133 ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (patrz także -SA w Ł. z 18 maja 2015 roku III AUa 911/14 i tam przywoływane orzecznictwo /legalis/).